

Svar lämnat av (*kommun, landsting, organisation etc.*):
Svenska Läkaresällskapet

Döp det ifyllda remissunderlaget, spara det på din dator och skicka som bifogad fil till adressen nedan.

Remiss

Remissvar lämnas i kolumnen *Tillstyrkes term* och *Tillstyrkes def(inition)* och eventuella synpunkter skrivs i kolumnen *Synpunkter*.

Begreppen redovisas i Socialstyrelsens terminologimall som är i tabellform med följande fält:

- Fältet *term* innehåller termen för begreppet i fråga.
- Fältet *definition* innehåller **begreppets** definition. Definitionen beskriver innebörden av begreppet och ska vara oberoende av hur en verksamhet är organiserad eller vilka ekonomiska ersättningssystem man arbetar med. En definition bör kunna bytas ut mot termen i löpande text och skrivs därför med liten begynnelsebokstav och avslutas utan punkt. **Definitionen inleds med det överordnade begreppet.**
- Fältet *kommentar och användningsområde* innehåller eventuell information om hur och i vilket sammanhang begreppet kan användas.
- Fältet *synonym* innehåller information om eventuell synonym och avrådd term.
- Fältet *källa* anger ursprunget till definitionen. Om källfältet är tomt betyder det att det inte finns någon skriftlig källa, resultatet har arbetats fram av arbetsgruppen.

För mer information om terminologiska skrivregler och om skillnaden mellan definition och ordförklaring, se dokumentet Informationsblad terminologiremiss.

Besvarad remiss skickas **senast den 27 juni** 2011 till: socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Förslag att ta ställning till

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker		tillstyrker		synpunkter på term, definition och kommentar
					<i>term</i>	<i>def</i>	ja	nej	
asteriskkod	se under kommentar till diagnoskod			Ny termpost	ja	nej	ja	nej	<p>Det är alltid osäkert vilket som är vilket, asteriskkod och daggerkod, varför beskrivande termer föreslås:</p> <p>manifestationskod kod för diagnos som beskriver uttrycken för sjukdom eller skada</p> <p>KOMMENTAR Manifestationskoden markeras med asterisk</p> <p>En manifestationskod ska alltid kombineras med en etiologikod.</p>
daggerkod	se under kommentar till diagnoskod			Ny termpost	ja	nej	ja	nej	<p>Ordet dagger saknas i SAOL, varför sammansättningar med ordet bör undvikas. Det är alltid osäkert vilket som är vilket, asteriskkod och daggerkod, varför beskrivande termer föreslås:</p> <p>etiologikod kod för diagnos som beskriver sjukdom eller skada</p> <p>KOMMENTAR Etiologikoden markeras med kors (eng. dagger).</p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker		tillstyrker		synpunkter på term, definition och kommentar
					<i>term</i>	<i>def</i>	<i>def</i>	<i>term</i>	
					ja	nej	ja	nej	
diagnos	bestämning och benämning av sjukdom, skada, störning eller förändring i kroppsfunction	Processen att fastställa en patients diagnos kallas att diagnostisera eller att ställa diagnos. Observera skillnaden mellan att ställa diagnos och att klassificera den, dvs. att ange motsvarande diagnoskod. Diagnosens formulering behöver inte överensstämma med kodtexten i den statistiska klassifikation som används.		Socialstyrelsens termbank, senast beslutad 2005	x			x	<p>Vi anser inte att ”och benämning” tillför något. Förslag till definition:</p> <p>bestämning av sjukdom, skada, störning eller förändring i kroppsfunction</p> <p>Kommentaren är mindre tydlig än motsvarande formulering i http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder/Documents/Val_av_hd_rev091110.pdf (i texten ska förstås KSH97 bytas ut mot ICS-10-SE):</p> <p><i>”Det är viktigt att skilja på de två momenten att ställa en diagnos respektive att klassificera en ställd diagnos. I det första fallet gör man en bedömning av vilken sjukdom patienten lider av och formulerar en diagnos.</i></p> <p><i>I det senare väljer man vilken eller vilka koder som bäst beskriver den ställda diagnosen med hjälp av ett statistiskt kodverk, exempelvis en diagnosklassifikation som KSH97. Det som ska dokumenteras i journalen är den ställda diagnosen och tillhörande diagnoskoder men inte kodtexten.”</i></p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker		tillstyrker		synpunkter på term, definition och kommentar
					<i>term</i>	<i>def</i>	<i>term</i>	<i>def</i>	
					ja	nej	ja	nej	
diagnoskod	statistisk kod för klassificering av diagnoser	<p>Man skiljer på ”att ställa diagnos” och ”att klassificera en diagnos”. I det första fallet görs en bestämning av patientens tillstånd. I det andra fallet anger man koden för den statistiska kategorin som diagnosen tillhör med hjälp av en sjukdomsklassifikation såsom KSH97 eller ICD-10-SE.</p> <p>En diagnos kan motsvaras av en eller flera diagnoskoder, t.ex. kod för manifestation (asteriskkod) och etiologi (daggerkod) eller kod för skadans natur och skadans uppkomstsätt.</p>		Ny termpost	x			x	<p>I definitionen används formuleringen ”statistisk kod”. Innebörden av detta är knappast intuitiv, är termen definierad? Tillför den något? Förslag till definition:</p> <p>kod för diagnostisk kategori i en klassifikation</p> <p>Formuleringen ”att klassificera en diagnos” torde för många i första hand föra tankarna till hur en diagnostisk kategori placeras in i en klassifikation. Är det verkligen vanligt att det används i den betydelse som kommentaren nämner?</p> <p>Föreslår att kommentaren om att ”ställa en diagnos” flyttas till denna terms definition.</p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker <i>term</i>		tillstyrker <i>def</i>		synpunkter på term, definition och kommentar
					ja	nej	ja	nej	
ställa diagnos	se under kommentar till diagnos och diagnoskod			Ny termpost	x			x	Eftersom termen införts som en term-post ska en definition finnas. Förslag till definition: processen att bedöma och beskriva en patients tillstånd I den kommentar som det hänvisas till framgår att termen är synonym med diagnostisera. Den senare termen bör flyttas in i denna term-post som synonym.
diagnostisera	se under kommentar till diagnos och diagnoskod			Ny term-post		x		x	Synonym till ställa diagnos . Term-posten bör utgå.
huvuddiagnos	diagnos eller tillstånd som en patient huvudsakligen har utretts eller behandlats för under en vårdkontakt såsom det har formulerats vid vårdkontaktens slut	Om det finns mer än ett tillstånd som uppfyller kriterierna för huvuddiagnos ska diagnosen för det tillstånd som förbrukat mest resurser väljas.		Ny term-post	x			x	Formuleringen ”såsom det har formulerats vid vårdkontaktens slut” kan strykas. Den kan föras till kommentaren. Jämför http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder/Documents/Val_av_hd_rev091110.pdf . Förslag till definition: det tillstånd som, efter utredning, visat sig vara den primära anledningen till vård Man bör i kommentaren skriva att denna definition gäller vid angivande av huvuddiagnos för rapportering till Socialstyrelsens slutenvårdsregister. Termen kan användas i andra sammanhang te.x. remiss där kostnadsaspekten inte är relevant.

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker <i>term</i>		tillstyrker <i>def</i>		synpunkter på term, definition och kommentar
					ja	nej	ja	nej	
bidiagnos	annan diagnos än huvuddiagnos som blivit föremål för utredning eller behandling under en vårdkontakt	Flera bidiagnoser kan anges.		Ny termpost	x			x	<p>Definitionen innebär en insnävning jämfört med formuleringen i ” http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder/Documents/Val_av_hd_rev091110.pdf”</p> <p>Där ges anvisningen ”Utöver den obligatoriska huvuddiagnosen kan som bidiagnoser registreras ett eller flera tillstånd som haft betydelse för det aktuella vårdtillfället.” Om t.ex. en patient vårdas för lunginflammation men sedan tidigare är höftamputerad på ena sida kommer amputationen inte att föranleda vare sig utredning eller behandling men har betydelse för vården och bör anges som bidiagnos.</p> <p>Förslag till definition:</p> <p>annan diagnos än huvuddiagnos som haft betydelse för den aktuella vårdkontakten</p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker		tillstyrker		synpunkter på term, definition och kommentar
					<i>term</i>	<i>def</i>	<i>term</i>	<i>def</i>	
					ja	nej	ja	nej	
klassifikation	sammanställning av varandra ömsesidigt uteslutande kategorier avsedda för att aggregera data	<p>Klassifikationer används i första hand för statistiska ändamål.</p> <p>I idealfallet är en klassifikation fullständig, dvs. den har kategorier för alla tänkbara fall, vilket innebär behov av restkategorier för ”andra specificerade fall” och ”ospecificerade fall”.</p> <p>Den är hierarkisk, vilket medger aggregering av data till olika nivåer. Den är försedd med numeriska eller alfanumeriska koder, vilkas uppbyggnad avspeglar hierarkin i klassifikationen.</p>		Ny termpost	x			x	<p>Begreppet som betecknas klassifikation är centralt i denna termlista och bör utredas.</p> <p>Formuleringen om att kategorierna i en klassifikation är ”avsedda för att aggregera data” ter sig onödigt snäv. Kategorierna kan vara viktiga verktyg i en beskrivning av en företeelse och de används ofta för kommunikation i sammanhang som inte alls har med aggregering av data att göra.</p> <p>SAOL har ingen förklaring eller synonym. Rikstermbanken har som första förslag Olle Vejde: Ordbok i statistik 2000, där klassificering ges synonymen klassifikation och definitionen det att indela i klasser som är uttömmande och som ömsesidigt utesluter varandra. Den definitionen är inte terminologisk välklingande men kan skrivas om och föreslås:</p> <p>indelning i kategorier som är uttömmande och som ömsesidigt utesluter varandra</p> <p><i>(forts. nästa sida)</i></p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker		tillstyrker		synpunkter på term, definition och kommentar
					<i>term</i>	<i>def</i>	<i>def</i>	<i>term</i>	
					ja	nej	ja	nej	
klassifikation <i>forts.</i>		<p>Klassifikationer inom vård och omsorg varierar i omfattning från fullständiga klassifikationer till enklare kodverk</p> <p>Ett exempel på en fullständig klassifikation är den internationella statistiska klassifikationen av sjukdomar och relaterade hälsoproblem (ICD-10-SE). Enklare kodverk avser t.ex. kön, boendeform och verksamhetsområden</p> <p>.</p> <p>För mer information, se Klassificering och koder, http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder</p>							<p>Kommentarens inledande mening - ”klassifikationer används i första hand för statistiska ändamål”- väcker en del frågor; det är kanske inte själva klassifikationen som används för statistiska ändamål utan snarare de ingående kategorierna? Kanske den inledande meningen kan utgå?</p> <p>Slutligen ska påpekas att en klassifikation inte nödvändigtvis innehåller koder, utan blir i så fall ett kodsysteem eller kodverk. Det är fel att i kommentaren tala om ”... från fullständiga klassifikationer till enklare kodverk.” Se kommentarer i termposten kodverk!</p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker		tillstyrker		synpunkter på term, definition och kommentar
					<i>term</i>	<i>def</i>	<i>term</i>	<i>def</i>	
					ja	nej	ja	nej	
kodning	(inom vård och omsorg:) det att ange vilken eller vilka koder som ska användas för att beskriva en viss företeelse	<p>Exempel på företeelser som kan koder är diagnoser (diagnoskod, ICD-kod), åtgärder (KVÅ-kod), funktionstillstånd (ICF-kod) och läkemedel (ATC-kod).</p> <p>ICD står för den internationella sjukdomsklassifikationen (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems). KVÅ står för klassifikation av vårdåtgärder. ICF står för klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (International Classification of Functioning, Disability and Health). ATC står för Anatomical Therapeutic Chemical Classification</p>		Ny termpost	x			x	<p>Innebär kodningen verkligen att man anger vilken kod som ska användas för att <u>beskriva</u> en företeelse? En beskrivning kan med fördel göras med en fritextformulering, en kod är i sig en ganska dålig beskrivning. Början på definitionen ”det att” är språkligt olycklig i alla sammanhang. Vi föreslår följande definition som är generell för begreppet kodning:</p> <p>process där man ersätter en klartext med en kod</p> <p>Förslag till kommentar: Ett exempel inom vård och omsorg är när man ersätter eller kompletterar en klartext ur en definierad terminologi eller klassifikation med en kod, t.ex. för diagnos (ICD, ICF), åtgärd (KVÅ-kod) eller läkemedelsklass (ATC-kod).</p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker <i>term</i>		tillstyrker <i>def</i>		synpunkter på term, definition och kommentar
					ja	nej	ja	nej	
kodning	(i biobankssammanhang:) operation vid vilken data översätts från en form till en annan	Benämningen kodning bör inte användas som alternativ till t.ex. pseudonymisering eller ommärkning eller motsvarande.		Socialstyrelsens termbank, beslutad 2009 [Finns med för att visa att kodning kan ha lite olika betydelse i olika sammanhang]		x		x	<p>Man bör inte ha två termer för dessa snarlika betydelser som är helt begränsade till vårdområdet då termerna kan användas generellt i samhället.</p> <p>Hela termposten bör utgå ur detta terminologiska verk eftersom den inte har med klassifikationer att göra. Kod, koda och kodning är tyvärr ofta homonymt använda. I klassifikationssammanhang betecknar koden en kategori, medan biobanken använder den som identifierare där avsikten är att individen inte ska kunna identifieras utan kodnyckel. Pseudonymisering är korrekt term för detta, och Socialstyrelsen bör utnyttja sin möjlighet att avråda termen kodning i biobankssammanhang till förmån för pseudonymisering. Den här angivna definitionen innefattar också begreppet kryptering.</p>

term	definition	kommentar och användningsområde	synonym	källa	tillstyrker		tillstyrker		synpunkter på term, definition och kommentar
					<i>term</i>	<i>def</i>	<i>term</i>	<i>def</i>	
					ja	nej	ja	nej	
kodverk	enklare form av klassifikation med tillhörande koder	Exempel är kodverk för kön, för boendeform och för verksamhetsområde.		Ny termpost		x		x	<p>Kodverk anser vi vara en förteckning över termer i klartext med tillhörande kod. Synpunkten att de är ”enklare” kan man möjligen framföra i kommentarsfältet men det är knappast något som gäller generellt och är inte nödvändigt att beskriva. Termen ”enklare” är dessutom dålig som bestämning.</p> <p>Termen kodverk är tveksam, då SAOL inte nämner den. Däremot nämns kodsystäm som också har en internationell motsvarighet och innebär att en klassifikation förses med koder enligt ett kodschema, som bestämmer hur koderna ska konstrueras och kopplas till klassifikationens kategorier. Termen kodverk är dock inarbetad, varför den kan behållas men synonymen kodsystäm bör ingå i termposten. Förslag:</p> <p>kodverk kodsystäm</p> <p>klassifikation som försetts med koder enligt principer fastställda i ett kodschema</p> <p>EXEMPEL</p> <p>ICD-10_SE, ICF, DSM IV, KVÅ. Exempel på enklare klassifikationer utan hierarkisk struktur med koder som ofta betecknas kodverk gäller kön med 2-4 koder, boendeform, postnummer, verksamhetsområde.</p>